І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: — BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 243. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 31-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1965 No. 243. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Четвер 30-го грудня 1965

В АМЕРИЦІ

ДОКЛАДНІ ЛІКАРСЬКІ ОГЛЯДИНИ СТВЕРДИЛИ, ЩО ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ВПОВНІ ЗДОРОВИЙ. Оглядав Президента його особистий лікар віце-адмірал д-р Джордж Бирклі, який на основі ляборатерійних дослідів ствердив, що в Президента нормально працює серце, тиснення крови також задовільне, так само як і всі інші хемічні аналізи. Президент втратив дещо зі своєї ваги, і важить коло 191-192 фунтів, хоч перед операцією важив понад 200 фунтів. Лікар рекомендував пацієнтові, щоб старався затримати меншу вагу за допомогою дієти: менше їсти каш і мучних страв, товщу і плинів. Президент мусів втратити кільканадцять фунтів перед операцією, бо цього вимагали лікарі.

ЗДА ДОЗВОЛЯЮТЬ ЛІКАРЯМ ВІДВІДУВАТИ 5 КОМУНІСТИЧНИХ ДЕРЖАВ. Між цими країнами є: комуністичний Китай, Куба, Альбанія, Північна Корея й Північний В'єтнам. Представник Державного Департаменту повідомив, що скасовано заборону виїздити лікарям до цих комуністичних держав із гуманних причин і тому, щоб можна було співпрацювати в міжнародному маштабі при поборюванні недуг, які не знають жадних залізних чи бамбусових кордонів. Лікарі зможуть виїздити до згаданих держав тільки в професійних справах, а не для політики чи дозвілля.

КРАЙОВА ПРОДУКЦІЯ В КАНАДІ В ТРЕТІЙ ЧВЕРТІ Ц.Р. ВИНОСИЛА $52.1 БІЛЬЙОНА в річному відношенні, на 9.3 відсотка більше, як в тому самому часі 1964-го року. Сподіваються, що в цілому цьому році крайова продукція в Канаді збільшиться на 9 відсотків в порівнянні з минулим роком. (Крайове відношення дістаємо таким способом, що продукцію одного місяця множимо через 12). Це вже 6-ий рік, в якому канадійська продукція збільшується. Але в економічних колах бояться того, щоб не настала інфляція, і щоб не зростав одночасно і дефіцит в канадійському платничому бюджеті із закордонними державами.

АНТАРКТИДА БУЛА КОЛИСЬ ОДНИМ КОНТИНЕНТОМ ІЗ ПІВДЕННОЮ АМЕРИКОЮ ТА ІНДІЄЮ, — твердить президент Американського Товариства в справах заавансованих студій д-р Лорес М. Голд. Він каже, що Антарктика була об'єднана з континентами „не дуже давно", коли дивитися на цю справу з погляду історії нашої землі та нашої соняшної системи. Ґолд є геологом, він каже, що вже давніше знали про те, що Антарктида відорвалася від континенту, але про цю справу треба знов говорити, бо є такі науковці, які заперечують цю справу. Деякі скали є такі самі на Антарктиді і в Індії та в Південній Америці.

В НЮ ЙОРКУ ЗААРЕШТОВАНО 7-ох ЖИДІВСЬКИХ ЮНАКІВ ЗА ГРАБУВАННЯ СИНАГОГ. Цю свою злочинну працю виконували вони впродовж півтора року на терені Бруклину. Вони грабували також і приватні жидівські помешкання і то тоді, коли побожні їх мешканці були в синагогах на молитві. Провідником цієї 7-членної банди був 18-річний юнак, а до неї належали юнаки у віці від 14-ох до 20-ох років. Поліція забрала від них краденого товару на суму 5,000 дол. Між краденими речами були наймодерніші машини до писання, тейпрекордери і дорогі лямпи. Їх викрили тим способом, що пізнали машинку до писання, як її продавав один член цієї банди.

У СВІТІ

ПІВНІЧНО-В'ЄТНАМСЬКЕ ДЕРЖАВНЕ РАДІО ПЕРЕДАЄ ВІСТКИ про зголошування „мільйонів" китайців до комуно-китайських властей, з заявами готовости служити добровільцями у війні проти „американських аґресорів-імперіялістів" в Південному В'єтнамі. В'єтнамські комуністи повторюють заяви китайських вожаків про „всецілу підтримку" Північному В'єтнамові й південно-в'єтнамським партизанам, протидіючи таким чином загальному переконанню, що червоний Китай „воює за Північний В'єтнам — до останнього в'єтнамського вояка".

ЙОРДАНІЯ ДІСТАНЕ ВІД АМЕРИКИ танки середньої величини марки Паттон, тепер позначені „М-48", які в 50-их рр. заступили танки Шермана. Це 50-тоннові танки, які причиняться до модернізації йорданської армії. Крім цього ЗДА доставлять Йорданії стрільну зброю для піхоти. Савді Арабія дістане від Британії зброї на 400 мільйонів дол., а від ЗДА протилетунські ракети. Йорданія і Савді Арабія — найбільш прозахідні арабські країни Середнього Сходу.

ІНДІЯ ТВЕРДИТЬ, ЩО ПАКІСТАН ДІСТАЄ зброю вд Комуністичного Китаю. Пакістан — заявив речник індійського уряду закордонній пресі — організує тепер три нові дивізії, з яких одна вже майже боєздатна. Між Пакістаном і Комуністичним Китаєм встановлено „летунський коридор", яким безупинно пересилається воєнний матеріял.

ЕСПАНІЯ ЗБЕРІГАЄ ПРИЯЗНІ ВЗАЄМИНИ з комуністичною Кубою Фіделя Кастра, дармащо еспанський режим антикомуністичний і Еспанія має союз з Америкою. Мадрид є одним із чотирьох закордонних міст — поруч із Москвою, Прагою і Мехіко Сити — з якими Гавана має безпосередню летунську сполуку. Тепер еспанський уряд дав транзитні візи для комуністичних делеґатів з Азії й Африки, що їдуть на нове „протиімперіялістичне" збіговище на Кубу. Заходи Америки, щоб Еспанія включилася в господарський бойкот Куби, були невдачні.

МАДЯРСЬКИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ УРЯД ВІДМОВИВСЯ передати західньо-німецьким властям документарні докази на закиди, що радник західньо-німецької амбасади в Ізраїлі, д-р Александер Терек, з роду мадяр, був нацистом. Комуно-мадярське міністерство закордонних справ заявило, що воно „не цікавиться цією справою" — дармащо той сам комуністичний уряд наказав у підлеглій йому пресі повести наклепницьку кампанію проти Терека.

ЄГИПЕТСЬКИЙ РЕДАКТОР МУСТАФА АМІН РІШУЧЕ ЗАПЕРЕЧИВ на судовому процесі в Каїро, наче б він був шпигуном на службі американської Центральної Розвідчої Аґенції. Зате він признався, що використав своє знайомство з закордонними дипломатами для перепачкування за кордон коло 20.000 єгипетських фунтів, себто 46.000 дол., чого не вільно в Єгипті робити. Крім першого дня — судова розправа проти Мустафи Аміна ведеться за закритими дверми з уваги на ніби-то державні тайни, що про них мають там говорити.

УПРОДОВЖ 1965-ГО РОКУ УНС ЗБІЛЬШИВСЯ НА ПОНАД ПІВТОРА МІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ ТА ОДНУ ТИСЯЧУ ЧЛЕНІВ; НОВИЙ РІК ПІД ЗНАКОМ КОНВЕНЦІЇ

Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу відбув кінцеворічні наради, підсумовуючи працю й досягнення в році, що минає, та складаючи пляни на рік, що наступає.

Джерзі Сити. — Понад півтора мільйона долярів чистого прибутку в майні та збільшення загальної кількости членства на кругло одну тисячу — це головні досягнення Українського Народного Союзу в 1965-му році, крім періодичної публікації українського щоденника, англомовного тижневика та дитячого місячника, як і публікації п'ятьох книжок та найактивнішої участи в багатьох ділянках загально-громадського життя в Америці і Канаді. Вся ця активність та її результати були предметом розгляду Головного Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу на його кінцеворічних нарадах, що відбулися тут у головній канцелярії впродовж цілого дня в середу, 29-го грудня. В нарадах взяли участь всі члени цього Комітету: головний предсідник Йосип Лисогір, який проводив нарадами, заступники головного предсідника інж. Степан Куропась і Анна Герман, головний касир Роман Слободян і головний секретар д-р Ярослав Падох, як також голова Головної Контрольної Комісії д-р Володимир Ґалан, директор Канадійської Канцелярії УНС головний радний Богдан Зорич та ред. А. Драган.

Й. Лисогір підсумовує активність і досягнення

Головний предсідник Йосип Лисогір, відкривши наради, подав у своєму звіті загальні підсумки праці та досягнень УНСоюзу в головних ділянках його активности: організаційній, господарській та культурно-видавничій, ствердивши, що хоча звіти відповідальних за кожну з цих ділянок урядовців доведено тільки до кінця листопада і не включають грудня, то тим не менше вже можна твердити, що цей рік, який минає, належав до одного з найбільш активних і продуктивних в історії УНСоюзу, як зважити, що в цьому році майно УНСоюзу збільшилось на кругло півтора мільйона долярів і в цьому одному році, мабуть, два рази переступить „мільйонову межу", від 29 мільйонів з кінцем минулого року до 31 мільйона з кінцем цього року. В організаційній ділянці — кінцеві підсумки за грудень можуть наблизити УНС до досягнення його цьогорічної організаційної мети, цебто здобуття 5,000 нових членів, з яких, після покриття втрат в членах внаслідок смертности, дозріння грамот, вибору готівки і подібне, приблизно одна тисяча буде чистим прибутком. Розгорталася впродовж року з поважним успіхом і культурно-видавнича діяльність УНС, який продовжував свої періодичні видання та видав п'ять нових книжок. Другу частину свого звіту присвятив п. Й. Лисогір плянам праці і розвитку УНСоюзу в новому, 1966-му році, який в великій мірі стоятиме під знаком 26-ої конвенції, що має відбутися в Шикаґо в половині травня та яка буде формально проголошена в першому числі „Свободи" в 1966-му році, цебто вже в черговому числі. Вкоротці після проголошення конвенції буде проголошена та почнеться найбільш інтенсивна конвенційна організаційна кампанія.

Р. Слободян про фінансовий стан і розвиток УНС

Основний звіт з фінансового стану і розвитку УНСоюзу в 1965 році склав головний касир Роман Слободян. Упродовж 11 місяців року, до кінця листопада, в прибутках УНСоюзу найбільші позиції становлять прибутки з членських вкладок ($2,324-273.07) та прибутки з інвестицій ($1,136,554.43). У видатках найбільшу позицію займають виплати з посмертного фонду ($1,602,264.80). У порівняльному балянсі УНС мав з кінцем грудня 1964-го року $29,498,909.89 майна, а з кінцем листопада 1965-го року це майно виносило вже $30,924,694.90, отже чистий прибуток за 11 місяців виносив $1,425,785.01. Головний касир вважає, що з кінцем грудня майно УНСоюзу вже переступить — $31 мільйон. Звітодавець подав докладні табелі прибутків і видатків та інвестицій. Під час обідової перерви учасники нарад відвідали банк, у сховках якого знаходяться відповідно забезпечені вартісні папери, що в них інестована частина майна УНСоюзу.

Д-р Ярослав Падох про організаційні досягнення

Основний звіт з організаційної активности і досягнень за 11 місяців цього року подав головний секретар д-р Яр. Падох користуючись різними порівняльними цифрами і табелями. Організаційною метою УНСоюзу в цьому році було — говорив звітодавець — 5,000 нових членів, а по кінець листопада з цього вже здобуто 4.333 членів. Як зважити, що до 29-го грудня вже вплинуло 502 подання, то в дні нарад УНСоюз був віддалений від своєї річної організаційної мети ще тільки на 165 членів. Порівняльно, УНСоюз мав з кінцем грудня 1964-го року загально 84.414 членів, а з кінцем листопада 1965 їх було вже 85.375, отже на 943 більше.

Звітодавець дальше поінформував, що в 1965-му році створено — по кінець листопада — 9 нових відділів УНС, в тому два ім. митрополита-страдника і тепер кардинала Йосифа Сліпого. 13 відділів в тому часі злучилося в п'ять відділів. Багато уваги віддав звітодавець загальним організаційним проблемам, зокрема праці відділових секретарів та звичайних і обласних організаторів. На закінчення свого звіту д-р Падох подав загальні напрямні для дальшої організаційної праці, зокрема під час великої конвенційної кампанії, що буде проголошена негайно після проголошення конвенції вже в перших днях січня 1966.

Видавнича діяльність

Короткий звіт з видавничої діяльности і досягнень склав ред. А. Драган, інформуючи Екзекутиву про виконану і заплянову працю. Звітодавець м.і. поінформував, що редакція „Свободи" вже починає підготову великого збірника з нагоди 50-ліття відродження української державности та боротьби в її обороні.

Дебати і рішення

Звітування доповнювали заступники головного предсідника інж. Степан Куропась і пані Анна Герман, директор Канадійської Канцелярії УНС гол. радний Богдан Зорич та голова Контрольної Комісії д-р Вол. Ґалан. Після звітування відбулися дебати та винесено ряд важливих рішень. Головний Предсідник поінформував, а Екзекутива апробувала новий плян знову збільшеної в 1966-му році дивіденди для членів. За згодою відповідних стейтових властей Екзекутива винесла важливе рішення щодо злуки посмертного і адміністраційного фондів у один Фонд Життєвого Забезпечення. В дебатах та нарадах і рішеннях багато уваги віддано справі 26-ої конвенції і конвенційної організаційної кампанії, про що будуть окремі повідомлення. Наради закінчено пізно ввечері, а директор Канадійської Канцелярії УНС п. Б. Зорич продовжував своє звітування та наради з Екзекутивою ще наступного дня.

ЗДА ПОВЕЛИ МИРОВУ ОФЕНЗИВУ: ГАРРИМАН У ВАРШАВІ, ҐОЛДБЕРҐ У ПАПИ, КОЛЕР У ПІДГОРНОГО

Аверелл Гарриман

Артур Ґолдберґ

Варшава. — Несподівано прилетів в середу 29 ц. м. до Варшави американський „подорожній амбасадор", колишній заступник державного секретаря та один із найстарших дипломатів — Аверелл Гарриман. Хоч з американського і польського боку нічого не сказано про ціль його подорожі, проте американські кола прикладають до тієї місії Гарримана очевидячки чимале значення, бо про його виїзд повідомлено генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, а між членами його 17-членного почоту знаходяться фахівці різних справ, між ними далекосхідніх, китайських і мадярських. Тому припускають, що Гарриман поїде з Варшави також до Будапешту, а може й до Москви. У Варшаві він мав довгу конференцію з польським міністром закордонних справ Адамом Рапацким. Польща є — поруч із Індією і Канадою — одною із трьох членських держав Міжнародної Контрольної Комісії, покликаної в 1954 році Женевською конференцією для справ В'єтнаму: поведінка польського комуністичного делеґата в тій Комісії внеможливлювала її діяння та перетворила ту Комісію у фікцію. Здогадуються, що ЗДА хочуть переконати Польщу, що в її інтересі лежить покористуватись формальним існуванням тієї Комісії для встановлення миру у В'єтнамі. Водночас американський амбасадор в Об'єднаних Націях Артур Ґолдберґ полетів до Риму, де негайно прийняв його Папа Павло VI. Формально — Ґолдберґ передав Папі подяку від президента Джансона за старання Папи в справі заведення миру у південній Азії. Які були дальші подробиці розмови Ґолдберґа й Папи — нічого не оприлюднено. Водночас також американський амбасадор у Москві Фой Колер зголосився на розмову до совєтського „президента", — формально голови Верховного Совєта Миколи Підгорного і мав з ним одногодинну нараду. Здогадуються, що та їх нарада стосувалася заповідженої подорожі одного з членів кремлівської кліки, Александра Шелепіна, до столиці Північного В'єтнаму Ганой. Газети висловлювали здогади, що, може, Шелепін буде старатися перетягнути Північний В'єтнам на сторону СССР у теперішньому московсько-пейпінґському спорі, а може й буде старатися переконати північно-в'єтнамських комуністів, що продовжування війни з загрозою поширення її не лежить в їхньому інтересі. Офіційно сказано, що відвідини Фоя Колера у Підгорного були „продиктовані протоколом". До актів мирової офензиви Америки треба зарахувати також теперішню подорож по Далекому Сході віце-президента Гюберта Гомфрі.

Однак всі ці американські й міжнародні заходи покищо не знаходять ніякого позитивного відгуку по стороні в'єтнамських комуністів. Навпаки, північно-в'єтнамський диктатор Го Чі Мінг переслав листа Папі Павлові VI, в якому він дякує йому за його старання за мир, але водночас використовує нагоду для грубих лайок на адресу Америки і її політики. Го Чі Мінг підтверджує своє попереднє становище, що ЗДА є „аґресором" та що у Південному В'єтнамі поводяться так, як поводився Гітлер в окупованих ним країнах. Го Чі Мінг далі ставить за передумову мирових розмов — відкликання всіх американських військ з Південного В'єтнаму. Таким чином він заперечив деякі вістки, що Північний В'єтнам не вимагає відкликання американських збройних сил з В'єтнаму, як передумови до мирових переговорів.

Михайло Островерха видав нову книжку спогадів з часу визвольних змагань

Ню Йорк. — Відомий український мистецтвознавець, есеїст і мемуарист Михайло Островерха видав тут власним накладом нову книжку спогадів про свою участь в українських визвольних змаганнях і про свої переживання в тих роках. Вийшла книжка під назвою „Блиски і темряви" й охоплює роки 1918-1920. Починаються ці спогади першими днями травня 1918 року й подіями в часі Листопадового Зриву і закінчується інтернуванням в Пикуличах к. Перемишля, куди автор прибув із своєю дивізією і Чорними Запорожцями. Видана ця 208-сторінкова книжка на доброму папері з мистецькою обкладинкою мистця Едварда Козака.

Лікарі ствердили, що 14-денний космічний лет не пошкодив здоров'ю астронавтів із Джеміні 7

Берклі, Каліфорнія. — На зборах Американського Товариства в справі вищої науки доповідав головний лікар Аеронавтичної і Космічної адміністрації д-р Чарлз А. Беррі, який ствердив, що 14-денний лет по космосі астронавтів Джеміні 7 не спричинив шкідливих наслідків на здоров'ї пілотів. В перших двох днях астронавти Джеміні 7, полковник Френк Борман і командор Джеймс Лавелл, почувалися так, немов би стояли на голові, але в пізніших днях вони призвичаїлися до побуту в космосі і почувалися зовсім добре. Досвід астронавтів Джеміні 7 свідчить про те, що можна буде з успіхом летіти до Місяця і назад без шкоди для здоров'я астронавтів. Цей досвід вказує на те, що можливі є космічні лети, які триватимуть місяці а то й роки. Можна буде влаштувати космічні ляборатрії, в яких астронавти зможуть без шкоди для здоров'я перебувати цілі місяці. Можливий лет до Марса, який мав би тривати один рік разом із поворотом на Землю. Астронавти із попередніх летів пригадують собі, що і їм спочатку здавалося, що вони стоять не на ногах а на голові. Лікар вияснив, що таке почування виникло з тієї причини, що внаслідок невагомости циркуляція крови відбувалася таким способом, що до голови йшло більше крови, як звичайно буває. Д-р Беррі ствердив, що якби були астронавти довший час не перебували без своїх космічних одягів, то вони не були б могли того всього доконати, що їм вдалося зробити тому, що вони більшість свого лету відбували тільки в звичайному спідньому біллю. Коли б астронавти не скинули свого космічного одіння, казав д-р Беррі, то вони навіть не були б могли відбути 14-денного лету. Д-р Беррі гадає, що деякі труднощі під час перших годин лету (печення в очах, забиття носа) були спричинені тим, що астронавти були одіті в космічні одяги. Ці одяги спричиняли також і те, що астронавти спочатку втрачали запас крови в своїх організмах. При кінці лету вони мали стільки крови, скільки було в них на початку космічної подорожі.

В Торонті відбулося урочисте посвячення відбудованої Катедральної Церкви

Торонто. — В неділю, 12 грудня 1965, відбулось тут посвячення відбудованої і відновленої після пожежі у 1960-му році катедральної церкви св. Йосафата в Торонті. Після процесії з великої шкільної залі, яка на час вдбудови була призначена на парохіяльні богослуження, до церкви, чотири Преосвященні Владики української Католицької Церкви Канади, які щойно повернули із Вселенського Собору в Римі, довершили посвячення відбудованої і відновленої катедри, а зараз потім, в год. 4-ій по пол., зачалась архиєрейська св. Літургія, що її служили соборним чином Преосвященні Владики — Ісидор — Торонтонський із своїм Єпископом-помічником Кир Михаїлом, Андрій — Саскатунський та Ніль — Едмонтонський, в сослуженні шістьох священиків (парох катедри о. прел. В. Філевич, о. крил. П. Хомин з церкви св. О. Николая, о. радн. І. Перейма з церкви св. Юрія в Ошаві, о. М. Прийма і о. В. Сорока — від Чину ОО. Василіян і о. М. Кучм'як від Чину ОО. Редемптористів, та двох дияконів (о. Б. Остапович із Стемфордської епархії у ЗДА та о. Я. Бенеш з церкви Покрови Пречистої Діви).

Функції церемоніера повнив секретар Єпископської Канцелярії, о. М. Берко.

У церкві в часі св. Літургії, на почесному місці, сидів представник торонтонського римо-католицького архиєпископа, Кард. Мек Ґвиґена, о. прел. МекДонаґ.

Після св. Євангелії — парох катедри, о. прел. В. Філевич привітав Владик, гостей і вірних, висказуючи свою радість з приводу посвячення відбудованого храму і дякуючи всім, хто причинився до його відбудови. О. монс. прелат МекДонаґ складав побажання від своєї архидієцезії, ділячись з присутніми деякими фактами з історії „першої" катедри св. Йосафата. Проповідь, надихану подякою Всевишньому Богові за усі ласки, що їх повсякчасно зсилав і зсилає на наш український нарід, який, поселюючись у Канаді привіз з собою глибоку віру в Бога та любов до своєї рідної Церкви до своєї мови і своїх рідних традицій — виголосив Єпископ Едмонтонської Єпархії Преосв. Ніль Саварин.

В Монтреалі відбувся з'їзд старшого пластунства Канади

Монтреаль. — В днях 25-го і 26-го грудня ц.р. відбувся тут, в залях готелю „Ле Мартінік", VI-ий Крайовий З'їзд Старших Пластунів Канади. Ціллю з'їзду було відновлення діяльности Уладу Старшого Пластунства (УСП) в Канаді і вибір нових референтів УСП на Канаду. Учасники почали з'їжджатись вже в п'ятницю вечір і ранком в суботу в 10-ій год. ст. пл. Юрій Карпинський „Вовкулака", який перебрав обов'язки команданта, що через автомобілевий випадок не прибув, офіційно відкрив З'їзд, після чого обрано президію в складі: предсідник — ст. пл. Роман Мельник; місто-предсідник — Богдан Онищук; секретар — ст. пл. Таня Кіселевська і Люба Антонович. По виборі президії ст. пл. Ігор Бардин „Вовкулака" виголосив головну доповідь „Майбутність Пласту в Канаді". В дальшому відбулися панелі і доповіді, в тому панель на тему „Зміст старшо-пластунської діяльности" в якому брали участь ст. пл. Роман Мельник, — Монтреаль; Христя Еліяшевська — Торонто; Модест Цмоць — Торонто; Тарас Закидальський — Торонто. Окремо була проведена дебата на тему: „За і проти культ-обміну" яку приготовили старші пластунки з Вінніпеґу і в якій брали участь: Михайло Пеленський; Зірка Божик; Христя Гнатів. В суботу була вибрана Люба Зобнів „Шок" на референтку УСП-ок, а на її заступниць Христя Смольська і Христя Мазуркевич.

В суботу вечером відбувся „Товариський вечір" з різними несподіванками й оригінальними точками. В неділю вибрано Модеста Цмоця на референта УСП-ів, а на заступників Влодка Луцева і Юрка Копача. Перед закінченням з'їзду прийнято ряд резолюцій.

Підготовкою і проведенням з'їзду займалися: Юрій Карпинський „Вовкулака", який перебрав функцію команданта; Христя Спольська „Лісова Мавка" — заступниця команданта, яка підготовляла програму; Галка Горбань „ЛМ" і Олег Дідух „В" бунчужні, і Степан Мармаш, який мав бути командантом.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

1965: у світі й Америці

Минає 1965-ий рік, передавши у спадщині своєму наступникові масу важких нерозв'язаних проблем. Не було в минулому році великої війни, але були малі війни, як потенціяльні джерела нової великої пожежі. Існування атомової зброї було й у 1965-му році гальмом для воєнних загорільців — але атомове зброєння комуністичного Китаю кинуло на світ нову похмуру тінь.

В лютому 1965 року американське летунство почало бомбардувати Північний В'єтнам, і це стало наче символом поширення в'єтнамського конфлікту. Війна у В'єтнамі далі є центральною міжнародною проблемою: оце вперше комуністична агресія зустрілася з рішучим, безпосереднім, активним спротивом Америки. Тому, що йдеться тут про ввесь Південь Азії і ввесь Далекий Схід, а причетні до того конфлікту і Пейпінг і Москва — острах, щоб та війна не продовжилась і не поширилась, змобілізував усі чинники міжнародного світу, заінтересованого в мирі. З цією ціллю й прилетів до Ню Йорку Папа Павло VI, щоб на Генеральній Асамблеї ОН виголосити полум'яний заклик до миру. Але всі мирові посередницькі спроби покищо успіху не мали, бо комуністи переконані, що час діє в їхню користь, вимагають капітуляції вільного південно-в'єтнамського режиму і Америки. Тому війна триває. Триває також „ідеологічний" спір Москви і Пейпінґу.

Спроба комуністичного перевороту в Домініканській Республіці та збройна інтервенція Америки і проголошення біло-расистським режимом в африканській Родезії державної самостійности ускладнили відносини в Латинській Америці та в Африці. Правда, позитивним явищем було значне зменшення комунокитайських впливів на африканському й океанічному теренах: до цього причинились упадок альжирського диктатора Ахмеда Бен Белли і невдача комуністичного перевороту в Індонезії. Зріст числа держав-членів ОН до 117 не збільшив поваги й працездатности тієї установи. Світ і далі перебуває в стані тимчасовости, який стосується і Европи, політична й економічна єдність якої зазнала удару збоку де Голля.

В Америці це був перший рік урядування Линдона Джансона. Його програма „величного суспільства" знайшла добрий відгук у законодатній праці Конґресу, але В'єтнамська війна поставила під знак запиту можливості паралельного здійснювання обох цілей: зберігання високого добробуту та несення тягарів війни. В'єтнамська війна сколихнула й умами американців: пацифістичні й ліберальні кола, вже й раніше неприхильні ідеям націоналізму та визвольним антикомуністичним рухам, виступили з гострою критикою політики Президента. Однак здорова реакція всіх кол громадянства виявила, що величезна більшість народу підтримує політику Президента у В'єтнамі. В ділянці техніки й досліджування космосу Америка здобула великий успіх історичною зустріччю „Джеміні 6" і „Джеміні 7".

Як і щороку — світ і Америка вступають у 1966 рік з великими надіями. Реальними фундаментами, на яких вони спираються, є віра в перемогу добра, скріплена доказами слабости комуністичних режимів та доказами могутности Америки.

1965 — і українська діяспора

Для широкої української громади у вільному світі 1965-ий рік, що закінчується сьогодні, позначився рядом осягів, що займатимуть важливе місце і в загальній українській історії та в хроніці життя української еміґрації і, з другого року, рядом болючих втрат, що проріділи передові ряди еміґраційної громади.

Починаючи від останніх, значить від втрат, що їх зазнали українці, на першому місці треба згадати смерть президента УНР в екзилі, д-ра Степана Витвицького, як також визначних діячів УНРади радн. Р. Авдиковича і д-ра Є. Приходька. Болючої втрати зазнала Українська Православна Церква в Америці із смертю митрополита Богдана Шпильки, а українська Католицька Церква в Европі із смертю о. Я. Перрідона. Важкі втрати мала українська еміґраційна наука, з рядів якої відійшли Вол. Тимошенко, П. Зайцев, Л. Чикаленко, В. Калина. З провідних членів УНСоюзу померли кол. редактор „Свободи" д-р С. Демидчук, Ю. Павчак, Б. Мельник, кол. керівник друкарні „Свободи" С. Федів, друкар Д. Кравець. Крім названих, відійшли ще такі видатні діячі із старої іміґрації й із різних політичних угруповань, як П. Гуменюк, інж. В. Рижевський, д-р Яр. Солтикевич, д-р В. Бемко, С. Підгайний, Б. Гомзин та багато інших.

Не зважаючи на всі ці важкі втрати, українське зорганізоване життя, політичне і культурне, йшло далі й розвивалось. Тих, що відійшли, заступили нові, молодші сили — обов'язки президента УНР в екзилі виконує Микола Лівицький, головою ПУН, на місце померлого мин. року сл. п. полк. А. Мельника, обрано Олега Штуля-Ждановича.

Найважливішою подією в житті української діяспори, що привернула також увагу всього світу, було найменування Митрополита-Ісповідника Йосифа Сліпого на Кардинала Католицької Церкви. Видатною подією у зв'язку з цим була й промова Папи Павла VI, в якій Голова Католицької Церкви висловив своє признання для витривалости переслідуваної Української Католицької Церкви і її Митрополита, і в якій він, виявляючи добре ознайомлення з визвольними змаганнями українців, закликав їх до відваги, хоробрости, єдности і згоди. Видатними в житті української діяспори були також такі події, як вмурування документів і землі з могили Шевченка в основу пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні, 50-річчя вимаршу УСС в поле, посвячення Церкви-Пам'ятника в Бавнд Бруку, Конґрес Українців Канади, перший З'їзд українських журналістів Північної Америки, 14-а Конвенція Союзу Українок Америки й особливо ж участь українських католицьких Єпископів у Другому Ватиканському Соборі, що виявилася схваленням ряду важливих для Української Католицької Церкви постанов та привітанням для православних Владик і закликом до зближення „у правдивій християнській любові і щирому братерстві".

Не зважаючи на деякі розбіжності, що їх викликала була справа т. зв. контактів, всі українці у вільному світі поставилися солідарно і рішуче проти намагань Москви розкладати й розсварювати українську еміґрацію. З другого боку, серед української діяспори пролунав уперше по багатьох роках живий голос непокореної України, що ним були опубліковані у вільному світі поезії Василя Симоненка й одержані з „того боку" полум'яні протести проти нищення української культури й обвинувачення проти московського режиму за такі акти, як підпал бібліотеки Академії Наук у Києві. Протестаційними зібраннями, меморандумами, науковими конференціями, резолюціями приєдналися до цього голосу рідної землі широкі українські кола ЗДА, Канади й інших країн світу, засвідчуючи повну одностайність, єдність і солідарність, свій щирий і глибокий зв'язок із завжди живою і неподоланною Україною.

Мих. Килимний

ПЕРЕРОЗТАШУВАННЯ СИЛ У МОСКВІ

Куритиба. — Відомий совєтський дотеп: „те, що в Південному В'єтнамі називають революцією, в Москві називають черговим пленумом ЦК КПСС", знаходить собі повне підтвердження. Недавно цілий світ був заскочений численним пересуненням керівних особистостей червоної імперії, офіційно проведеним через Верховний Совєт СССР. Проте, як відомо, Верховний Совєт самостійно нічого не вирішує, він лише голосує за ті постанови, що їх схвалили Президія чи Секретаріят ЦК КПСС.

Уже в призначенні Дмитра Полянського першим заступником голови Ради Міністрів СССР крилася певна загадковість. Адже Полянський формально належав до перших заступників прем'єра, і ніколи не повідомлялося про призначення його на іншу працю. До того ж він віддавна належить до складу членів Президії ЦК КПСС. Отже, здавалось, в Москві вирішили зменшити кількість перших заступників голови уряду, а Полянського зробити заступником з особливими правами. За таке промовляло повідомлення про двох перших заступників Дмитра Полянського та Кирила Мазурова, при чому Полянський був вписаний на перше місце, хоч за порядком літер в абетці мав би стояти на другому.

Тоді ж напрошувалося питання: а що сталося з Олександром Шелепіним, який також доволі довго належав до числа перших заступників прем'єра? Про його пересунення з перших у „звичайні" заступники нічого не сказано. Але в тих же днях вийшло повідомлення про „обрання" Шелепіна членом Президії Верховного Совєту СССР. Це ще більше заплутувало питання, бо за конституцією СССР одна особа не може бути одночасно в законодавчій та виконавчій владі. Якщо ж спеціяльно для Шелепіна зробили виняток, тоді, виходило б, він мав стати повновладним диктатором. В його руках зосереджувались би такі пости: секретаря ЦК КПСС, першого заступника Ради Міністрів СССР, голови партійної і державної контролі, наглядача над армією і таємною поліцією, члена Президії Верховного Совєту.

Поміж Шелепіним і совєтськими генералами роками точилася глуха, але вперта боротьба. Міністерство оборони давно вже хотіло позбутися наглядача над військом в особі колишнього керівника таємної поліції, а за часів війни з Фінляндією — звичайного політрука. Зовнішній вияв цієї боротьби мав місце в дні святкувань 20 річниці „звільнення" України від німецьких окупантів. Тоді до Києва виїхало майже все міністерство оборони на чолі з маршалом Малиновським, як генеральний штаб військ СССР. Обійшлося лише без Шелепіна.

Після повалення Хрущова впливи генералітету дуже зросли, і з цим у Кремлі мусять рахуватися.

В свою чергу Брежнєв, Косиґін, Мікоян та Підгорний, бачачи, як швидко Шелепін посувається вперед, мусіли теж подумати над тим, як приборкати цього 47-літнього кандидата на нового Сталіна. І тут їм у пригоді стала опозиція генералів до Шелепіна.

Виставивши, як причину, збільшення праці в Секретаріяті ЦК КПСС, кремлівські володарі усунули Шелепіна з посту першого заступника голови Ради Міністрів СССР. Невідомо, чим він займатиметься в ЦК: чи й далі здійснюватиме контролю, але вже тільки по партійній лінії, чи, замість Підгорного, керуватиме організаційними справами, чи просто буде одним із галузевих секретарів ЦК?

Усунено Шелепіна й від нагляду за таємною поліцією, яку, до речі, одночасно ще раз перейменували. Тепер вона називається не ЧК-ГПУ-НКВД-МГБ-КГБ, а КНК — Комітетом Народної Контролі. Такі перейменування таємної поліції в ССР відбувалися тоді, коли вона людям уже забагато заливала сала за шкіру. На чолі КНК тепер поставлено якогось Павла Кованова, а не протеґованого Шелепіним Юхима Семичасного.

Видалити Шелепіна зі складу уряду, дати цьому умотивування десь на вищому таємному форумі Брежнєву й іншим, безумовно, полегшував факт безпосередньої організації колишнім шефом таємної поліції вбивства Лева Ребета й Степана Бандери, що офіційно встановлено й визнано німецьким судом у Карльсруге. З терористом не захочуть розмовляти на Заході, ніхто з провідних людей йому не подасть руки, він завжди й скрізь викликатиме до себе зневагу. Таке, між іншим, сталося, коли один з попередніх шефів совєтської таємної поліції, кривавий кат Іван Сєров, спробував приїхати до Лондону.

Заміна Підгорним Мікояна на становищі голови Президії Верховного Совєту — справа іншого характеру. Мікоян, маючи 70 років, не міг не зрозуміти, що його влада недовговічна і що більшого осягнути він уже не зможе. Не міг він не розуміти також того, що не завжди вдаватиметься йому в боротьбі за владу утримуватися на поверхні. Отож, можливо він сам вирішив піти в почесну димісію, залишивши за собою членство в Президіях ЦК КПСС та Верховного Совєту.

Хоч чимало років Підгорний працював під керівництвом Олексія Кириченка і був його заступником у комуністичній партії України, коли Кириченка скидали з усіх становищ, в Підгорного не злетіла з голови жадна волосина. Згодом Хрущов гостро нападав на ЦК партії й „уряд" УССР. Потерпів на тому голова тодішнього „уряду" Никифор Кальченко, а перший секретар ЦК КПУ, Підгорний, лише „признався до вини" і „покаявся".

І знову Хрущов гостро критикував ЦК КПУ, очолений Підгорним, як і той же „уряд" УССР, очолений уже Щербицьким, але встоявся Підгорний, а полетів Щербицький. Підгорний навіть потрапив стати одним із найближчих приятелів Хрущова, і цей останній взяв його до Москви. Хрущова скинули, а Підгорний навіть зміцнив свої позиції в партії... ліквідуючи наслідки хрущовщини.

Підгорний привернув повноту влади обкомам партії, скасувавши їх поділ на промислові й сільсько - господарські. Тож ясна річ, він має тепер за собою керівників обкомів. Позначився своїми впливами Підгорний і на новій перебудові сільського господарства і промисловости. Виявляв він себе і в міжнародному житті: їздив на сесію Об'єднаних Націй, до Куби, Франції, Туреччини...

Західні політичні спостерігачі не раз вважали, що Підгорний, як і Шелепін, змагається за диктаторську владу. Тепер Підгорний заступив Мікояна на становищі голови Президії Верховного Совєту СССР, отже формального президента червоної імперії. На цьому становищі він, мабуть, і закінчить свою політичну кар'єру.

З новим призначенням Підгорного завершилося перебрання найвищої влади в СССР представниками технократії: перший секретар партії — інженер Леонід Брежнєв, голова Ради Міністрів — інженер Олексій Косиґін, голова Президії Верховного Совєту — інженер Микола Підгорний. В ЦК партії та „урядах" союзних республік, особливо в Україні, інженерами є „найгрубші риби" — Шелест, Щербицький, Соболь, Ляшко. В обкомах та облвиконкомах те саме.

Численні персональні зміни відбулися в Москві також в міністерствах та в різних урядових комітетах, але це вже другорядні справи: вони є вислідом змін на найвищих щаблях.

Перерозташування сил у Москві зміцнює „колективне керівництво", зокрема закріплює Брежнєва на становищі першого секретаря ЦК КПСС, а Косиґіна — голови Ради Міністрів. У такому вигляді ЦК партії та уряд СССР готуються прийти до XXIII з'їзду комуністичної партії.

Голоси читачів

ЗГАДУЮЧИ ІВАНА ФРАНКА

Прочитав я Календар-Альманах „Свободи" на 1966 рік. Книжка дуже цікава й цінна для всіх. Мене передусім зацікавила стаття В. Давиденка, „Іван Франко у спогадах сучасників", а саме тому, що я мав нагоду частенько зустрічатися з Франком у Львові, в друкарні Івана Айхельберґера (пізніше друкарня „Діло"), Ринок ч. 10.

І. Франко, д-р Щурат, М. Возняк й ін. українці, а також мій батько Лев заходили до книгарні й антикварні Ґрунда при вул. Театральній у пошукуванні „білих круків". Мій батько в цій антикварні попав на книжку — мабуть, польську, вже не пригадую — з власноручним підписом Панька Куліша та з численними його замітками на марґінесах. Цю книжку дав мій батько д-рові Щуратові для бібліотеки.

В тій же антикварні Франко попав на польську товстелезну патріотичну драму в рукописі, якому бракувало заголовної картки, тож автор був незнаний. Було це, мабуть, 1912-го або 1913-го року.

Франко вже був тоді хворий. Він вирішив, що автором рукопису був Адам Міцкевіч, і постановив видати його своїм коштом. Книжка вийшла під заголовком: „Адам Міцкевіч „Велька Утрата".

Франко приходив кілька разів у тижні до редакції „Діла", робив коректу. Я робив у тій же кімнаті коректу „Діла", і сумно й жаль мені було дивитися, як поет наш мучився, як укладав собі перо між пальці; як тяжко йому було вдержати його, як помагав собі пальцями лівої руки.

Другу або третю коректу драми давав мені дир. Айхельберґер. Я порівнював справлення, а Франко збоку дивився. Як вертався додому, просив мене, щоб я вложив йому рукопис і нову коректу під пахву або у кишеню. Приходив у заялозеному плащі, з довгими рукавами, рук не було видно.

Як книжка появилася на книгарському ринку, польські журналісти вчинили крик, запротестував і син Адама Міцкевіча, Владислав, що жив тоді у Парижі. Він казав, що батько його такої драми не писав, а якщо б і написав, то не дав би заголовку „Велька Утрата".

Мій брат Антін (Ярослав Вільшенко) теж працював у коректорській кімнаті друкарні „Діла". Одного разу, ввійшла у кімнату дружина Івана Франка, привіталась з присутніми і піднесеним голосом сказала до мого брата: „Пане, як ви можете на таке позволити, щоб ніхто з ваших чи ви самі не відвідали вашої сестри Марії, яка мучиться на Кульпаркові?!" Брат мій видивився зчудовано і з легенькою усмішкою відповів: „Пані, та я не маю й не мав ніякої сестри". Дружина Франка, ще заки виступила з тим докором у справі „сестри Марії", віддеклямувала якийсь вірш мого брата Антона.

З двома синами Івана Франка ходив я один раз до академічної гімназії при вул. Сапіги. Вони були дуже добрі учні, але замість „брульону" вживали карток з рукописів свого батька, що були записані лише з одної сторони. Я дозволив собі на пам'ятку „вкрасти" в них кілька таких карток, як цінний скарб, і віддав їх братові Антонові.

На науку релігії обидва Франки не ходили. Учні запиталися катехита о. д-ра Дорожинського, чому вони не ходять на науку релігії Катехит відповів: „Бо вони православні" (Дружина Івана Франка, як знаємо, була православна).

Мій батько любив часом заходити вліті на Личаківський цвинтар, де поховано чимало наших славних людей. Раз зустрів він там Івана Франка при гробі його сина Андрія. Франко зложив квіти на гробі, постояв сумно якусь хвилину і відійшов.

Іншим разом бачив мій батько, як Франко разом із сином пив хлібний квас, який продавці носили у коновці. Ще раз бачив, як він, нещасний, ішов із боханцем хліба під пахвою.

Коли „Літературно - Науковий Вістник" виходив під редакцією Івана Франка, мій батько засипував поета оповіданнями, начеб то „Вістник" появлявся щотижня, а не раз у місяць. Тож батько у редакційній кімнаті часто бачився з Франком.

Брат Володимир пригадував мені, що Іван Франко говорив йому: „Я не називаюся Франко, лише Франко"

Наші селяни, коли хто на ім'я має „Франко", ставлять наголос на „а", ніколи на „о". В селі, де мій батько працював як учитель, був селянин, що звався Франко Пальчак. Він сам і всі селяни кликали його з наголосом на „а".

Це річ не дуже важна, але, наприклад, коли ми Шевченка звемо в 2-му відмінку „Тараса", замість „Тараса", це разить наддніпрянських українців. Коли спитали композитора Миколу Лисенка, чи він називається „Лисенко", чи „Лисенко", він відповів: „На Україні є „Лисенки" й „Лисенки".

М.-Лий
Філядельфія

Коли людина ставить хату...

„Коли чоловік працює в артілі, обробляє колгоспну ниву, він виступає як особа суспільна. Власними руками колгоспник примножує багатство, піклується про загальний добробут.

І раптом чоловік задумав поставити хату. Тієї миті він перестав бути суспільною одиницею, існує визначення: індивідуаліст, приватний сектор. Колгоспник наче в секту записався"...

Так пише Василь Верес у „Літературній Україні" 29 жовтня і радить: „Ось чому, на нашу думку, відповідним організаціям треба пильно заглянути в індивідуальний сектор будівництва, взяти під сувору контролю забудову сіл".

З НАШИХ БУДНІВ

ЧАСИ МІНЯЮТЬСЯ

Колись, пригадую, мій покійний вуйко звик був розповідати: „Коли я приїхав до Америки, якраз тоді почали будувати Лінкольн-тунель. То, пригадую, одного дня обірвалась кам'яна гора і розчавила двох інженерів та кількох робітників - таліянів."

Якось так, самі мабуть цього не помічаючи, і ми, бувші скитальці, вже любимо згадувати „давні часи"... „Як ми приїхали до Америки, тут була велика депресія, і дуже важко було за роботу... А Йосиф Гірняк грав тоді ‚Пошились в дурні' у церковній галі на 6-ій вулиці, з якої тепер і сліду не зосталось, там тепер стоїть нова-модерна школа св. Юра... А пригадуєте собі, як по Третій Евеню ходив елевейтор, і на кожному перехресті аж чорнілося від бомів?..."

Такі, здавалося б, недавні часи, а такі вже давні! Хто з молодшої ґенерації згадує сьогодні такий Бетговен гол на 5-ій вулиці, де колись відбувалися наші славні балі та вечорниці, де збиралася на Маланку вся товариська сметанка, очолена лікарями та інженерами, де „стара война" кресала ще тоді такі коломийки, що й часом дивізіонерів та студентів затикала за пояс!

Сьогодні нам це просто в голові не вміщається, щоб таке поважне товариство, як хор „Думка" чи Братство „Червоної Калини", відважилось влаштовувати свої репрезентативні вечорниці на долині міста Ню Йорку... Про достойних лікарів та інженерів уже нічого й казати, для них, хіба, мусітиме містер Гілтон збудувати якийсь спеціяльний готель, з такою велетенською бальовою залею, як непричком, таборова кухня на Карльсфельді...

Після того, як наші астронавти літали в орбітах у спідній білизні, мене вже нічого на світі не здивує. Тим то не здивувало мене й оголошення в „Свободі", що цьогорічні традиційні вечорниці „Червоної Калини" відбудуться, прошу я вас, у готелі „Астор" на Бродвеї, на тому ославленому, розіскреному тисячами світел і неонів Бродвеї, що його називають пупом землі, „восьмим чудом світу! Чи хтось із нас, хрищена братіє, міг би подумати 17 років тому про те, що 29-го січня 1966 року він буде тут викаблучувати твиста, при звуках оркестри „Амор"?... При цій нагоді хочу зрадити вам ще один факт, що його зрадив мені посекрету один старший Усусус з Ділового комітету: чи ви знаєте, що стеля великої бальової залі в готелі „Астор" розмальована нашим мистцем, Олександром Климком, тим самим маґіком, який створив панораму Місяця на Світовій Виставці, в павільйоні „Дженерал Моторс"?

Так склалося, що я живу два бльоки на захід від „Астора", на тій же самій 44-ій вулиці. Ей, думаю, зайду туди та подивлюся, що він там, той Олесь Климко, викомбінував, які фокуси повимальовував. Розігнався в двері, як тут з якогось коктейлю зачала виходити велика буржуазія, — панове, що не вміщалися в смокінґах, пані в брильянтах, хутрах-мінках... Уявіть собі, що я тобі стхірив, не здобувся на відвагу зайти досередини, тим більше, що на дверях стояв „генерал" в уніформі, з червоними лямпасами... Він так грізно зміряв мене очима, що мені зразу пригадалась новеля „Май" Василя Стефаника, про того мужика, що йшов до панського двору проситись на роботу, а не мав відваги зайти у хвіртку.

Клоню голову перед нашою „старою войною", яка відважно переступила поріг „панського" готелю на Бродвеї! Хай нам живе і довго ще процвітає „Червона Калина", що, відсвяткувавши золотий ювілей, не схилиться і не в'яне, а злітає гордо у все вищі й вищі орбіти!

Ікер

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Дам'ян Горняткевич

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК

(З приводу її ювілею)

(3)

Провідну й почесну ролю президента Української Вільної Академії Наук веде від 1963-го року професор Олександер Архимович.

Про високу вартість наукових конференцій, влаштовуваних Українською Вільною Академією Наук, висловився найкраще Микола Галів у статті, надрукованій у „Вільному Слові" з 10 липня 1965 року. Він писав:

„Треба підкреслити, що коли б не прийти на доповіді влаштовувані Українською Вільною Академією Наук у Ню Йорку, то слухач ніколи не вийде розчарований. Навпаки — в нього витворюється приємне задоволення і віра в українську науку й українських науковців. Тут немає місця на поширену на еміґрації псевдонауку, та ще й до цього підшиту бляшано - галасливим патріотизмом, який ніде й ні в чому не тільки що для укрінської справи не допомагає, але й шкодить. На форумі Академії слухач має нагоду послухати справжні, наукові доповіді. Тут можна послухати цінні праці визначних наших українських учених, не раз більше цінені в чужому світі, як серед своїх земляків. Згадаймо хоч кількох науковців, як проф. Юрій Шевельов з Колумбійського університету, проф. Ігор Шевченко також із Колумбійського університету, проф. Омелян Пріцак з Гарвардського університету. Це лише декілька прізвищ, але їх значно більше, з опінією яких поважно рахуються чужинці. На жаль, чомусь про тих людей ми мали читаємо в нашій пресі".

Шановний автор наведеної цитати згадав лише три прізвища наших передових учених, членів УВАН, але є їх під теперішню пору куди більше. До цеї групи треба зарахувати ще й проф. Оглоблина, нашого передового історика, проф. Бориса Мартоса, проф. Олександра Грановського, архітекта Олександра Повстенка, автора книги про катедру св. Софії в Києві, проф. Наталію Янату - Осадчу, не згадуючи вже про інших видатних дійсних членів УВАН, які живуть у Канаді й в Европі. До цих прізвищ долучується вже чималий гурт молодих науковців, які зайняли під сучасну пору тривалу позицію в американських університетах, як, наприклад, д-р Іван Лисяк - Рудницький, д-р Леонід Соневицький, д-р Всеволод Голубничий, ред. Богдан Кравців та інші.

Вслід за концертами відбувалися також в Академії окремі вечори „Живого Слова", на яких виступали наші відомі артисти пп. Олімпія Добровольська й дир. Йосиф Гірняк із своїми учнями. При їх видатній допомозі відзначено таким чином пам'ять Тараса Шевченка, Лесі Українки та Івана Багряного.

В цьому ювілейному році Управа Української Академії Наук стає перед українським громадянством із дуже поважним доробком своєї 20-літньої праці, від часу її заснування та за останніх 15 років своєї посиленої й дуже успішної діяльности на терені Америки й Канади.

Як трактують жорстокі окупанти України українську науку в нашій столиці ми мали найболючіший доказ в акті злочинного спалення бібліотеки й архіву Академії Наук у травні 1964-го року. Що українська наука й мистецтво є сіллю в оці тих новітніх вандалів, вони доказали найбільш промовисто у збомбардуванні й спаленні будинку проф. М. Грушевського в 1918 році, коли з розмислом знищено дотла бібліотеку й архівні матеріяли цього ученого, а заразом і безцінної вартости музейні збірки Михайла Грушевського і Василя Кричевського.

Нехай ці катастрофічні дві втрати будуть поштовхом до рекомпенсаційної дії серед найширших кругів українського патріотичного громадянства — скласти символічний дар на цілі Української Вільної Академії Наук в Америці. Погляньмо на поляків: один із їхніх щирих патріотів став фундатором будинку й Косцюшківської інституції у Н. Йорку, де концентрується їхній науковий і культурний рух. Отож, коли ще й досі не знайшовся серед нашої спільноти подібний меценат для УВАН, тоді апелюємо до нашого українського загалу виявити свою жертвенність для нашої Академії Наук. Ми можемо впевнити наших жертводавців, що надбання Академії — це загальне, всеукраїнське, національне добро. А музейні збірки Академії, її бібліотека, всі видання вернуться колись до Києва й Львова на місце спалених бібліотек та пограбованих музеїв.

Ми, члени Академії Наук, не очікуємо від нашого громадянства нічого за наш труд, за нашу працю для української вільної науки — нашою повною винагородою є почесний титул членства УВАН. А цей — ще й досі невиплачений будинок Академії є власністю цілого нашого громадянства в Америці, і він повинен у тому ювілейному році очиститися вповні із боргу $15.000.

Кінець

Гартфорд, Конн.

ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРА І ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ

7 листопада Гартфордська громада відзначила подвійне свято. Рано після урочистої Служби Божої, відбулось посвячення прапора Станиці Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії — Української Національної Армії. Акту посвячення довершив Впр. о. декан Степан Баландюк. Під час посвячення були присутніми: голова Красвої Управи Братства п. інж. Василь Заброцький — сотник 1-ої Української Дивізії, гості — дивізійники з Ню Гейвену, ветерани Українських Армій 1-ої світової війни і УПА, а також представники всіх місцевих організацій, установ та гостей, що їх замикали зорганізовані лави в одностроях Пласту, СУМ-а і членів Станиці Братства.

На церковній залі голова Станиці п. Володимир Саляк звітував п. сот. В. Заброцькому та привітав представників і гостей, після чого відбулося вписування до Пропам'ятної Книги і вбивання цвяхів.

З привітами виступили сот. В. Заброцький і голова місцевого Відділу УККА — Роман Романишин. Треба підкреслити, що прапор для Станиці Братства уфундувала родина п-ства Дутків.

Вечором, о год. 5-ій відбулась Листопадова Академія, що її влаштував місцевий Відділ УККА. Свято відкрив голова Відділу п. Р. Романишин. Святочну доповідь виголосив сот. В. Заброцький з Філядельфії, вміло пов'язуючи події Листопадового Зриву, операцій УПА та бою під Бродами, закінчуючи її апелем до молоді. В дальшій програмі свята взяли участь місцевий Український Хор і Хор шкільних дітей під орудою п. О. Пришляка, а деклямації виголосили учениці Школи Українознавства: Леся Мацевко, Ірина Швець і Марта Пришляк. На кінець відспівано український національний гимн. Свято відбулося в новозбудованому Українському Народному Домі при 961 Ветерсфілд Евню.

20 листопада, ц. р., відбулись річні Загальні Збори Відділу УККА в Гартфорді, Конн. Збори відкрив голова Відділу п. Роман Романишин. Після звітів управи, дискусії над звітами та уділенні абсолюторії уступаючій управі, приступлено до вибору нової управи. Треба з присмністю ствердити, що ця остання точка, а саме вибір пройшла швидко і гладко.

Нову Управу очолив п. інженер Олександер Пришляк, як голова. Дальші члени управи: п. Евстахій Гомотюк — заступник голови і референт Народного Фонду, п. Олександер Рудзінський — заступник голови і зв'язковий з представниками поневолених народів, п. Роман Романишин — заступник голови і шкільний референт, п. Ілля Панахид — касир, п. Петро Дутка — секретар, п. Іван Кукіль — преса, п. Константин Клюфас і п. О. Пришляк (голова)) — зовнішні зв'язки.

Імпрезова Комісія: п. Михайло Шевчук — голова, пані Віра Гаврилів і п. Василь Грунтовський — члени. Контрольна Комісія: п. Степан Чайковський, п. Михайло Мельник, п. Володимир Лучкань, п. Тиміш Мельник і п. Іван Босак. Товариський Суд: п. Ярослав Гук п. Василь Крупа, п. Богдан Козак, п. Петро Шагай і п. Тарас Барабаш.

Зараз же після зборів відбулось перше засідання нової управи. Намічено плян праці на найближчі місяці. Рішено, що всі імпрези, які будуть відбуватись на терені Гартфорду, мають бути зголошені до Імпрезової Комісії при Відділі УККА, а також вирішено посилити акцію збірки Народного Фонду.

Цьогорічні Загальні Збори Відділу УККА, це перші Збори, що відбулись у малій залі нового Українського Народного Дому. Гартфордська українська громада, хоч невелика, але у короткому часі спромоглась на три нові будови. Кілька років тому побудовано українську католицьку церкву, минулого року закінчено будову нової школи, а в цім році — Український Народний Дім. Також невеличка українська православна громада зуміла вийти з тісного приміщення до гарної, просторої церкви. Ясне, що ці надбання досить обтяжили наших громадян, що й частинно відбилось на збірці Нородного Фонду. Але ми віримо, що й Народний Фонд, піднесемо до рівня попередніх років. і. к.

Успішний Андріївський Вечір 10-го Відділу СУА у Філядельфії

Філядельфія (бкр) — Традиційний і очікуваний завжди у Філядельфії Андріївський Вечір, влаштовуваний тут кожного року 10-им Відділом Союзу Українок Америки пройшов і цього року, в неділю 12 грудня, з повним успіхом і при виповненій гістьми великій залі парохіяльної школи при церкві св. о. Миколая. Відкрила вечір в імені Управи 10-го Відділу п-і Наталія Лопатинська і проводила ним п-і Оксана Рудакевич. Вечір почався презентацією усіх виконавців його мистецької частини, після чого вони цілим ансамблем відрецитували вірш Оксани Рудакевич — „На Андрія". Окремою першою частиною вечора були сольові і спільні танки балетної групи дівчаток під керівництвом сестер Озарових. В другій частині програми співачки Валя Калин й Іванна Кононів відспівали в'язанку пісень на народні мотиви, Ст. Магмет виступив у ролі Гриця Зазулі із фейлетоном про ювілей УСС і Ліза Шашаровська-Чепіль відспівала чотири ліричних пісні. В точці виливання воску Оксана Рудакевич та Ліза Шашаровська-Чепіль виконали низку співомовок про Союз Українок, „культобмін" тощо. В перерві організатори вечора гостили численно зібраних присутніх кавою, часм і солодким. Третю частину програми виповнили вокальні виступи Валі Калин й Іванни Кононів які відспівали в'язанку ліричних пісень, Ярослава Пінота Рудакевича із двома гуморесками на тему усього „заграничного" й „культури". Оксани Рудакевич, яка деклямувала власний вірш „Вакації", Лізи Шашаровської - Чепіль знову ж із сольовими піснями та Степана Магмета у ролі Гриця Зазулі й із фейлетоном „Колись у старому краю . . ." Закінчено програму спільною рецитацією віршу „На Андрія". До вокальних і деяких рецитаційних точок програми акомпаніювала піяністка Лідія Бульбова. Виконавцям програми і гостям дякувала наприкінці п-і Наталія Лопатинська в мені 20-го Відділу СУА, вручаючи співачкам і піяністці китиці цвітів й чоловікам — андріївські дарунки. Відбувався цьогорічний Андріївський вечір в гарно прибраній — під „андріївський стиль' — залі і залишив милі враження у всіх присутніх.

Праці румунських україністів

У Букарешті вийшов черговий — дванадцятий — том видання, здійснюваного румунським товариством славістів. Дві статті цього збірника присвячені питанням, зв'язаним з українською літературою.

Перша з них — „Філософські твори Олександра Хиждеу та український філософ Григорій Сковорода" — належить перу Трояна Іонеску-Нашкова. Говорячи про ролю молдавського письменника у виданні й популяризації творів видатного українського філософа автор статті основну увагу зосереджує на докладній аналізі філософських творів О. Хиждеу і впливу на них Григорія Сковороди („Сократ і Сковорода", 'Про цілі філософії" Про Сковороду").

Румунська україністка Магдалена Ласло виступає із статтею Деякі рукописи творів Сковороди виявлені в бібліотеках Румунії' . Вона розповідає про матеріяли, знайдені нею в родинному архіві Хиждеу в Бухаресті. („Літературна Україна" з 7 грудня).

● **В Совєтському Союзі схвалено новий закон про боротьбу проти алкоголізму.** Між іншим, зобов'язано всіх лікарів нести негайну лікарську допомогу алькоголікам та рішено створити місцеві комітети, складені з лікарів, правників, педагогів і представників інших груп — для боротьби проти алкоголізму.

ОЦЕ ТАК ПОСЛУГИ!

Михайло Поліщук носиз два сезони плаща — десь зявилися плями. Поніс до хемічної чистки в Нікополі:

— Можна здати мій плащ?

— Аби гроші . . .

— А коли буде готовий?

— У нас термін — два місяці, поки відвеземо до центру міста, а потім до Дніпропітровського.

Та нічого не вдієш. Ідуть дощі, віють холодні вітри, падає сніг, а плащ чистять, — не без гіркоти розповідає в „Рабочій Газеті" М. Недоступ.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка, і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК ч. 7.

Г. Павлик, Орендж	$15.00	Д. Присяжнюк, Річмонд	2.00
Р. Ващук, Монтреаль	6.00	І. Стрілка, Джірард	2.00
М. Лех, Випани	5.00	М. Ступарик, Лорейн	2.00
М. Романів, Н. Берген	5.00	Є. Федів, Джерзі Сіті	2.00
В. Сосак, Форест Гілл	5.00	М. Хащевський, Ірвінгтон	2.00
В. Бучацький, Кендіяк	4.50	Л. Циктор, Перт Амбой	2.00
А. Федак, Торонто	4.00	М. Горна, Маратон	1.80
В. Риндич, Філя	3.10	І. Додик, Ст. Кетеринс	1.80
Н. Верб'яна, Ірвінгтон	3.00	О. Дувало, Торонто	1.80
Д. Дидик, Джерзі Сіті	3.00	Р. Жеребецький, Монтреаль, Канада	1.84
Ф. Іванчук, Саугертіс	3.00	О. Палів, Монтреал	1.80
Т. Кушнір, Джерзі Сіті	3.00	В. Яріш, Монтреал —	1.80
Г. Пенко, (Прокопенко) Шикаго	3.00	В. Дупіряк, Філядельфія	1.60
М. Черевко, Квін Енн	3.00	І. Саламанчук, Реджіна	1.10
Л. Шехович, Дітройт	3.00	О. Буцяк, Менчестер	1.00
М. Шкорута, Ірвілл	3.00	М. Гнатьо, Линден	1.00
О. Шлемко, Н. Тонаванда	3.00	Є. Демків, Ваукеган	1.00
Н. Белос, Клівленд	2.00	М. Добрянський Н. Йорк	1.00
М. Брик, Феніксвілл	2.00	І. Запряла, Коллінгдейл	1.00
Т. Бурка, Філя	2.00	Р. Кміцикевич, Перу	1.00
Д. Воловодюк, Флашінг	2.00	Н. Котик, Монтреаль	1.00
І. Галичин, Форест Гіллс	2.00	М. Коцан, Джансон Сіті	1.00
Ю. Герець, Олбани	2.00	Г. Лозяк, МекКіз Рокс	1.00
Р. Грабець, Клівленд	2.00	О. Маруненко, Бетлегем	1.00
М. Дзіндзюра, Філя	2.00	М. Микитишин, Амстердам, Н. Й.	1.00
П. Дуда, Віндсор	2.00	А. Нагірний, Нешанік	1.00
С. Дулька, Дітройт	2.00	І. Нагорняк, Дітройт	1.00
Г. Захаричук, Байон	2.00	Т. Ракочий, Олбани	1.00
Т. Королишин, Рочестер	2.00	В. Стасина, Шикаго	1.00
Г. Косовський, Вілмінгтон	2.00	П. Фенчинський, Н. Йорк	1.00
В. Кручовий, Ню Йорк	2.00	Н. Черкінський, Рочестер	1.00
І. Недільський, Ню Йорк	2.00	П. Шмігельський, Торонто	1.00
Ю. Лисяк, Торонто	2.00	Т. Залеський, Торонто	0.90
Б. Оленчак, Реджіна	2.00	І. Швець, Джефферсон	0.50

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

В БРИТІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ ОПОЗИЦІЙНІ КОНСЕРВАТИСТИ ЗАЖАДАЛИ переведення голосування над політикою уряду супроти біло - расистського режиму в Родезії, але те голосування стало перемогою уряду Гаролда Вільсона. Становище уряду затверджено 299 голосами проти 272: дев'ять лібералів голосували разом із урядовою Партією праці, а сім консерватистів абсентувались.

У РОДЕЗІЇ — ВСУПЕРЕЧ ОПТИМІЗМОВІ ПРЕМ'ЄРА ЙЄНА СМІТА — НАСТАВ ХАОС в комунікації, яку втримується майже виключно автомобілями. На газолінових стаціях появились картки „газоліни нема". Люди масово кинулись купувати ровери, що їх продається по кількакратно підвищених цінах. Америка й Британія заборонили експорт нафти й газоліни до Родезії, розпочавши водночас перевозити газоліну літаками до сусідньої Замбії, яка зірвала з Родезією всі зв'язки.

†

Сповіщаємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що 26-го грудня 1965 р., в Пало Алто, Каліфорнія, відійшла від нас назавжди наша МАМА, СЕСТРА і ТІТКА

МАРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА ТИМОШЕНКО

З РОДУ ШЛИКЕВИЧІВ

дружина св. п. Сергія Тимошенка, народжена 11-го грудня 1879 року в Смолянці на Чернігівщині.

Похорон відбувся 28 грудня 1965 р. на звинтарі Alta Mesa в Пало Алто, Кал.

В імені родини:
син — ОЛЕКСАНДЕР з родиною
брат — ОЛЕКСАНДЕР з родиною

Збори Відділів УНСоюзу

СУБОТА, 8-го СІЧНЯ 1966 Р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Річні і місячні збори Т-ва Даразкіщина — 275 Відд. о год. 7 веч. в церковній залі при Sussex and Green St. Проситься всіх членів прийти на збори обов'язково, вислухати звіту уступаючої Управи та вибрати управу на 1966 рік. — В. Юрків, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні загальні збори Т-ва ім. Д. Вітовського — 268 Відд. о год. 7:30 веч. в Укр. Горож. Клюбі при 2171 Wakeling Street. Проситься Контр. Комісію перевірити цілорічне діловодство в п'ятницю, 7 січня 1966 р. в цій самій домівці о год. 7:30 веч. — М. Майчук, предс., О. Смочило, кас., О. Варилка, секр.

НЕДІЛЯ, 9-го СІЧНЯ 1966 Р.

ВІЛІНГ, В. Вір. Річні збори 56-го Відд. УНС о год. 12-ій дня в церковній залі. Буде вибір уряду на 1966 р. та інші важні справи. — І. Ковальчик, предс., М. Медвідь, секр.

ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й. Річні загальні збори 21 Відд. Т-ва Запорізька Січ о год. 2-ій по пол. в приміщенні Укр. Меморіяльного Осередку. На порядку: звіти за 1965 р., вибір нової управи на 1966 р. — М. Гулачок, предс., І. Вараник, секр.

Трентон, Н. Дж.

МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ ДАВ ДИТЯЧУ ОПЕРУ „ПАН КОЦЬКИЙ"

21 листопада в Трентоні в залі Джуньйор Гай Скул відбулась імпреза творів М. Лисенка, що її влаштував Український Музичний Інститут у Філадельфії. В програму входили фрагменти з опер „Наталка Полтавка" і „Снігова краля" та „Пан Коцький", дитяча комічна опера в чотирьох діях, лібретто Дніпрової Чайки.

Ця вистава стала показчиком, як під культурним оглядом українські імпрези повинні виглядати. Не тільки поетичність і музичне зрозуміння були на першому пляні, але ініціятори охопили цілість і зуміли перенести слухача у світ фантазії. Публіка відразу зловила глибокий, чистий відхід, бо в цьому вечері основний елемент української духовости був витягнений на верх. І все те було б неможливим, коли б не група ентузіястів, що безкорисно стоять на сторожі музичного виховання нашої молоді.

Душею і диригентом вистави був Юрій Оранський. Він додав декілька учителів до оркестри Українського Музичного Інституту, щоб поставити її на вищий рівень.

Нова музична сила на нашому терені, Антоніна Лисенко, перебрала вокальний вишкіл цієї вистави. В короткому часі вона поставила голоси співачок на базу свобідного звучання. От, хочби згадати Надію Оранську, що несподівано під проводом енергійної А. Лисенко виказала співочий талант з вирівняною кантиленою, як також свободу акторської гри. Це була мила і милозвучна Лисиця. Наша Монойло в ролі Пана Коцького оживляла оперу темпераментним співом і веселим м'явканням. Віталиним Ведмедем була Антоніна Лисенко, що заімпонувала нам своїм голосом і акторською грою. Марія Петрович (Заяць), Надія Терещенко (Вовк) і Галя Сагата (Кабан) — всі вони свою солідною підготовкою заокруглили цілість.

Треба підкреслити безкорисну працю Василя Овчаренка, що вміло з'оркестрував „Пана Коцького" і зрегулював інтродукцію до третьої дії „Наталки Полтавки" і фінальний фрагмент зі „Снігової Кралі". До успіху вечора причинилися режисер Богдан Паздрій, проєкт декорації Петра Андрусева, декорації Ігоря Хоманчука і малювання їх Тані Бульби. Автором веселих костюмів і масок була Софія Лада. Помагали акомпаніятори Оксана Білик, Лідія Бульба і Ірена Чума.

Скромність, самокритика, свідомість нелегкого завдання і щира, віддана праця організаторів вистави дають нам запоруку, що наша музична молодь є на початку великого діла. Тому Ньюарк і інші міста запросили Філядельфійський УМІ повторити у них цю імпрезу.

Дарія Гординська — Каранович

КОМУНІКАТ

ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ ПОБУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА СЛ. П. С. О. ПІДГАЙНОМУ

В Торонті (Канада) створено Громадський Комітет побудови пам'ятника на могилі сл. п. С. О. Підгайного, який відійшов на вічний спочинок 14-го листопада і похований в Торонті 16го листопада 1965го року.

В погодженні з родиною і на бажання численних друзів і прихильників покійного до складу Комітету увійшли такі його ближчі друзі:

В. Чміленко — голова, письменник Улас Самчук та інж. М. Приходько — заступники, проф. І. Сандул — секретар, П. Лебединський — скарбник, А. Панченко, Ф. Артеменко, С. Скрипківський, П. Богаткевич — члени. Контрольна Комісія: М. Костюк — голова, О. Петришин та І. Олійник — члени. Крім побудови пам'ятника Комітет ухвалив увічнити його пам'ять також перевиданням в українській мові відомої його книжки під назвою „Недостріляні". Цю книжку видано малим тиражем, і її вже давно нема на книжковому ринкові. До цієї книжки буде додана третя, ще ніде не друкована її частина.

Цим шляхом Комітет звертається до всіх українців, які шанували покійного і належно цінили його політичну й літературну роботу на еміграції, складати свої посильні пожертви на цю гідну громадську ціль — увічнення пам'яті С. О. Підгайного. По закінченні роботи Комітету звіт із збірки та про всі витрати буде опублікований в пресі.

Чеки та інші грошові документи висилати на:

"So-use" Credit Union Ltd.
406 Bathurst St., Toronto 2B. Ont., Canada. Account No. 3910.

М. Чміленко — голова. У. Самчук і М. Приходько — заступ. І. Сандул — секретар

● В столиці Замбії, яка є сусідньою африканською державою до Родезії, де править білорасистський уряд Ієна Сміта, примістились головні квартири двох мурінських організацій, еміґрантів з Родезії, які завзято одні проти одних ворогують. Лідери обох тих організацій перебувають у вязницях в Родезії, проте чорні родезькі еміґранти не хочуть замиритись, роблячи великий клопіт замбійському урядові.

● Між японськими й американськими летунськими компаніями успішно закінчуються довгі переговори про встановлення постійної летунської комунікації на лінії Ню Йорк — Токіо, яка йшла б довкола світу. Дотепер постійна летунська комунікація існувала тільки на трасах Сан Франсіско-Токіо і Лос Анджелес-Токіо.